

По-четверте, цифрові платформи дають змогу створювати треки дипломатії, які залучають недержавних акторів, експертів, та громадянське суспільство до процесів конфліктного врегулювання. Соціальні мережі можуть слугувати платформами для обговорення важливих питань і формування громадської думки, що може вплинути на позиції урядів.

Варто зазначити, що ефективність цифрової дипломатії значною мірою залежить від її інтеграції з традиційними дипломатичними методами. Онлайн-комунікація, хоч і забезпечує швидкість і широкий охват аудиторії, не може повністю замінити офіційні переговори, зустрічі та дипломатичні місії. Традиційна дипломатія дає змогу вести конфіденційні перемовини, що часто є ключовим фактором у досягненні компромісу між сторонами конфлікту.

Отже, цифрова дипломатія має величезний потенціал для публічної дипломатії загалом і для поліпшення процесів конфліктного врегулювання зокрема. Використання новітніх технологій може сприяти швидшому реагуванню, залученню громадськості та підвищенню прозорості. Проте важливо враховувати ризики, пов'язані з дезінформацією та кібербезпекою, і розробляти стратегії для їх подолання. Успішна цифрова дипломатія вимагатиме зусиль з боку держав, міжнародних організацій та громадськості для створення сприятливого середовища для мирного врегулювання конфліктів.

Джерела та література

1. Володимир Зеленський: [офіційний акаунт Володимира Зеленського]. X (Twitter). URL: <https://x.com/zelenskyuua>
2. Краснопольська Т. М., Милосердна І. М. Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії. *Актуальні проблеми політики*. 2022. № 69. С. 13–20. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/69_2022/2.pdf
3. Note to Correspondents – on Ukraine (Zaporizhzhia). *United Nations*. 15.08.2022. URL: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/note-correspondents/2022-08-15/note-correspondents-ukraine-%28zaporizhzhia%29>
4. Rashica V. The Benefits and Risks of Digital Diplomacy. *SEEU Review*. Vol. 13(1). 2019. P. 75–89. URL: <https://surl.gd/zrmovb>

Кривдюк Карина

Донецький національний університет імені Василя Стуса

КЛІМАТИЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК НОВИЙ ВИМІР МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Ключові слова: кліматична дипломатія, міжнародні відносини, екологічна безпека, глобальне потепління, міжнародне співробітництво.

Keywords: climate diplomacy, international relations, environmental security, global warming, international cooperation.

В умовах сучасних глобальних викликів, пов'язаних зі зміною клімату, значної актуальності набуває кліматична дипломатія як особливий напрям міжнародних відносин. Кліматична дипломатія поступово перетворюється з периферійного питання на ключовий чинник формування зовнішньополітичних стратегій

держав та діяльності міжнародних організацій. Зміна клімату впливає на всі аспекти міжнародних відносин – від економічної співпраці до питань безпеки, міграції та гуманітарної допомоги [4].

Термін «кліматична дипломатія» з'явився в міжнародному дискурсі відносно нещодавно – на початку XXI століття, коли стало очевидним, що традиційні підходи до вирішення глобальних екологічних проблем є недостатньо ефективними. За визначенням Європейської служби зовнішніх дій, кліматична дипломатія – це сукупність дипломатичних зусиль, спрямованих на просування кліматичних цілей через переговори, адвокацію та зовнішньополітичні інструменти [5]. Цей напрям дипломатії охоплює широкий спектр діяльності – від багатосторонніх переговорів щодо зменшення викидів парникових газів до двосторонніх проєктів з адаптації до кліматичних змін.

Важливими віхами у становленні кліматичної дипломатії стали прийняття Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (1992), Кіотського протоколу (1997) та Паризької угоди (2015) [3]. Особливо значущим досягненням вважається Паризька угода, яка вперше об'єднала розвинені країни та країни, що розвиваються, спільною метою утримання глобального потепління на рівні «значно нижче 2 °C», порівняно з доіндустріальним періодом [3]. Принципово новим елементом стала відмова від жорсткого розподілу зобов'язань між різними категоріями держав на користь добровільно визначених національних внесків, що дало змогу залучити до кліматичного режиму більшість країн світу.

Кліматична дипломатія відрізняється від традиційної дипломатії кількома ключовими особливостями. По-перше, вона має міждисциплінарний характер, поєднуючи політичні, економічні, наукові та технологічні аспекти. По-друге, вона передбачає залучення широкого кола недержавних акторів – від бізнесу та неурядових організацій до наукових установ та місцевих спільнот. По-третє, кліматична дипломатія орієнтована на довгострокові цілі, що потребує розробки відповідних механізмів імплементації та контролю [4].

Європейський Союз є одним зі світових лідерів у сфері кліматичної дипломатії. Зелений курс ЄС (англ. *European Green Deal*), ухвалений у 2019 р., передбачає досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року та інтеграцію кліматичних цілей у всі сфери внутрішньої та зовнішньої політики [1]. ЄС активно використовує економічні інструменти для просування кліматичних цілей, зокрема механізм вуглецевого коригування імпорту (СВАМ), який має набути чинності з 2026 р. Цей механізм передбачає оподаткування імпортованих товарів із високим вуглецевим слідом, що стимулюватиме торговельних партнерів ЄС впроваджувати власні заходи з декарбонізації [1].

КНР як найбільший емітент парникових газів у світі поступово перетворюється на важливого гравця у сфері кліматичної дипломатії. У вересні 2020 р. президент Сі Цзіньпін оголосив про мету досягнення вуглецевої нейтральності до 2060 року. Китайська кліматична дипломатія характеризується прагматичним підходом та акцентом на економічних можливостях, пов'язаних із розвитком зелених технологій [2].

Для України питання кліматичної дипломатії набуває особливого значення в контексті європейської інтеграції та післявоєнного відновлення. Участь у між-

народних кліматичних процесах дає змогу нашій державі не лише долучитися до вирішення глобальних проблем, але й отримати доступ до зелених фінансів та технологій, необхідних для модернізації економіки [1]. Водночас впровадження політики декарбонізації відповідно до Європейського зеленого курсу є важливою умовою для поглиблення економічної інтеграції з ЄС [1].

Кліматична дипломатія стикається з низкою викликів, серед яких виділимо такі:

- 1) подолання розриву між амбітними цілями та реальними діями держав;
- 2) забезпечення справедливого розподілу кліматичного фінансування між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються;
- 3) інтеграція кліматичних цілей з іншими цілями сталого розвитку;
- 4) розробка ефективних механізмів моніторингу та верифікації виконання кліматичних зобов'язань [4].

Перспективними напрямками розвитку кліматичної дипломатії є посилення взаємозв'язку між кліматичною та безпековою політиками, розвиток регіональних кліматичних ініціатив та інтеграція кліматичних цілей у торговельні угоди. Особливої уваги заслуговує питання кліматичної справедливості, яке передбачає врахування історичної відповідальності та різного рівня розвитку держав під час розподілу зобов'язань із протидії зміні клімату.

Отже, кліматична дипломатія є динамічним та перспективним напрямом міжнародних відносин, який поступово трансформує традиційні підходи до міждержавної взаємодії. Вона сприяє формуванню нової, більш інклюзивної моделі глобального управління, орієнтованої на досягнення довгострокових цілей сталого розвитку та забезпечення екологічної безпеки. Успіх кліматичної дипломатії залежить від здатності міжнародної спільноти подолати політичні, економічні й технологічні бар'єри на шляху до декарбонізації та адаптації до змін клімату.

Джерела та література

1. Європейський Зелений Курс. *Екодія*. 8 травня 2023 р. URL: <https://surl.li/vuaocr>
2. Коломієць В. Китай за обсягом викидів парникових газів обігнав всі розвинені країни разом узяті. *Hromadske*. 7 травня 2021 р. URL: <https://surl.li/byeatv>
3. Хмарна О. Як країни домовилися рятувати світ і підписали Паризьку угоду. *Екодія*. 29 листопада 2019 р. URL: <https://surl.gd/yanjjw>
4. Hardt J. N. The United Nations Security Council at the Forefront of (Climate) Change? Confusion, Stalemate, Ignorance. *HAL Open science ouverte*. 28 Jan 2022. URL: <https://surl.gd/prwppg>
5. The EU climate diplomacy action plan – Interview with EEAS Adviser Pascal Delisle. *Climate Diplomacy*. 7 Jun 2017. <https://surl.li/ghfdgn>